

**ДИСКУСИОННА ПЛАТФОРМА,
ОРГАНИЗИРАНА ОТ СЪВЕТА ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ
”ГОДИНА ПРЕДИ СТАРТА: ДИГИТАЛНА БЪЛГАРИЯ”**

Под патронажа на Президента на Република България Росен Плевнелиев

3-ти октомври 2012 г.

МАРИЯ СТОЯНОВА, ЧЛЕН НА СЪВЕТА ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

В навечерието на този форум започнах разговор с медиен журналист по темата. Опитът ми се провали, защото веднага си запуши ушите с думите: “Моля ти се, за цифри не ми се слуша.” Това още повече убеждава в необходимостта и окуражава за провеждането на тази конференция. Остава впечатлението, че за широката част от нашето общество понятието “цифровизация” се носи в пространството като название на модерна болест. Знае се за нея, но как протича и какво остава след като отзвучи е неясно. Всъщност, колегата медиен репортер не е много далече от истината. Цифровизацията е свързана със цифри – със суми за инвестиции и със цифрови данни. Има много начини, по които може да се илюстрира същността на този процес, най-общо и най-достъпно става дума за вмъкване на информация, тон и картина, в малко пакетчета цифрови данни. Тяхното опаковане вече е стандарт в телевизията за онези, които работят с модерни студиа и техника, до всички зрители, които не са клиенти на кабелните и сателитните оператори,

пакетчетата трябва да стигнат след само 11 месеца. Тогава, без проблеми, и само дори със стационарна антена, включена в подходящ телевизор или устройство, те, които сега гледат само една, или две или три телевизии, ще приемат повече разнообразна, качествена и безплатна програма.

Колко ясен и обозрим беше техническият свят преди време – телевизорите бяха цветни, или не, малки, или големи, но тенденцията към модернизиране на телевизията е стабилна и необратима. Затова, с колегите от Съвета за електронни медии, се обединихме около организирането на тази дискуссионна платформа. Надеждата ни е - заедно с всички участници днес, да започнем широко обществено обсъждане и да поставим на масата съществуващите тревоги, опасения и въпроси, свързани с процеса на телевизионна дигитализация.

Надяваме се след нашия форум да си тръгнете информирани и уверени в успешното провеждане на цифровизацията. Опитът в останалите европейски държави показва, че след преходът от черно-бяла към цветна телевизия, това е следващият етап, и той ни предстои.

Голяма чест е за нас, Съветът за електронни медии, че държавният глава на Република България господин Росен Плевнелиев пое патронажа на този форум.

РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ, ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Позволете ми първо да поздравя нашия скъп гост – посланика на Република Германия, за националния празник – 3-ти октомври, един много специален ден за Германия, ден на обединението, ден на свободата. Честит празник!

Искам също специално да благодаря и на нашите приятели от фондация “Конрад Аденауер”, днес тук заедно с нас, както винаги са били в последните 20 години, тогава, когато България има да свърши нещо важно, да покаже гражданската енергия, да вземе най-добрите практики, да се интегрира. Но и да покаже, че е на прав път, че се развива, и да мери идеите си с най-добрите в Европа и в света.

Уважаеми дами и господа, за мен наистина е изключителна чест и гордост да бъда заедно със вас днес тук. Ние, от една страна, не си поставяме толкова амбициозни цели с днешното мероприятие, от друга гледна точка си поставяме може би най-важната цел, а тя е – да си говорим, да дебатирате, да споделяме идеи, включително и проблеми, решения, инициативи, да бъдем заедно, да изграждаме обща платформа, на която всеки после да може да даде най-доброто от себе си спрямо своята компетентност, спрямо своята пазарна насоченост, своите ценности и послания.

Но именно тази обща платформа, която ние дължим на българските граждани, днес ще бъде обсъдена, дебатирана, и със сигурност ние ще направим една огромна крачка напред. Защото когато споделяме, ние ставаме силни. Затова този дебат е толкова важен, този широк обществен разговор за това как ние виждаме бъдещето на телевизионния ефир, и разбира, се, цифровизацията като едно ново ниво, в което ние искаме да отидем в интерес на хората и в интерес на самите медии. Разбира се, Конституцията на нашата страна много ясно се е произнесла отдавна – тя гарантира правото на всеки български гражданин да получава информация. В малките населени места, но и в големите градове имаме хора, които все още нямат кабелна телевизия, има и много хора, които все още не могат да си позволят месечните такси.

Дигиталната телевизия е решение за тях, тя ще създаде много повече безплатни телевизионни канали, тя ще доведе до много по-дълбоко и достъпно съдържание, до разнообразие на медийното съдържание, което също е много съществена и важна тема. Но то е предпоставка за формирането на културата на една нация. От тази гледна точка телевизията има изключително важна и отговорна роля, не просто само заради посланията, но и заради мисията, която тя изпълнява – отговорна, важна, за образованието, за следващото поколение, за подрастващите, и за утвърждаването на ценности и гражданска позиция на всеки един от нас.

Само преди броени дни в София беше комисарят Нели Крус, иммахме много хубав разговор с нея и се обединихме около това, че ролята на цифровото излъчване е много съществена за качествената, разнообразна, достъпна и прозрачна телевизионна информация.

Ние сме страна-членка на Европейския съюз, и разбира се, от това произтичат не само ползи, но и сериозни задължения.

Напоследък все по-често ставаме свидетели на толкова много нови неща, които неусетно навлизат в нашето ежедневие, технологиите, всеки месец, всяка година променят драматично нашия живот. Разбира се – и за добро. От тази гледна точка и цифровизацията на ефира ще бъде едно добро нещо, което ще ни помогне.

За нея говорим отдавна – факт е, че първата стратегия за цифровизацията на България е още от 2001-ва година, оттогава имаме стратегия, тя е изготвена под ръководството на акад. Димитър Мишев. Държавната комисия по далекосъобщения – тогава, изработва програма за национална система за цифрово наземно телевизионно разпръскване. 2005 година е изготвена и самата стратегия, и въпреки това дълго време процесът се бави. Става въпрос за безспорно един много сложен процес, който за пръв път ще се случи при нас, и той може да бъде реализиран само с обединените усилия на всички участници. Бих посочил някои от тях – законодателят, регулаторите, телевизионните оператори, и медийните доставчици. Но най-вече – потребителите, техният глас също е важен. Зрителите трябва да знаят какво предстои и какво им е необходимо, за да приемат безплатната дигитална телевизия. Сигурен съм, че абсолютно никой – нито президентската институция, нито Министерския съвет, нито дори отделните телевизии, биха желали да бъдат затрупани с протестни писма в последния момент, тъй като ще има населени места, където на 1-ви септември 2013 година, за съжаление, имаме сериозният риск да няма телевизия.

Необходима е мащабна информационна кампания, необходимо е добро планиране, хората трябва да знаят какво ще се случи последната една година. Според проучване сред населението в България през месец март само 14 % от българите знаят какво е цифровизацията на телевизиите. Това трябва да се промени.

Това променяме с днешната среща, и аз съм много благодарен на тази препълнена зала, на българските медии, на регулатора, на нашите приятели от Германия, на представителите на парламента. Защото този дебат, който провеждаме, със сигурност

ще стигне и със сигурност ще увеличи тези, които най-малкото ще си зададат въпроса след една година какво по-точно ни чака, как могат да се подготвят добре.

Приветствам намерението на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията да се подготви старта, да се направи орган по цифровата телевизия, оценявам високо, че сегашното правителство успя да постави основите и да осигури предпоставките за дигиталният подем. Разбира се, има още много работа да се свърши, и това е смисълът днес да не си крием работата, която ни чака, проблемите, които имаме да решим, а просто да ги споделим. Една голяма част от решението е във просто показването на проблема. От там нататък става много по-лесно.

Разбирам, че цифровизацията на телевизионния ефир у нас не се приема и оценява еднозначно, знам, че се води широк и интензивен дебат както сред телевизионните, така и сред кабелните оператори. Първо трябва да отзвучи тъгата по раздялата с традиционната електрическа крушка, давам го като пример. Спомнете си колко консервативни бяхме и колко трудно се разделихме с обикновената нормална крушка. Но, като че и това вече е факт. Имаме нови, енергоспестяващи, те са навсякъде, вече не се замисляме, защото по-доброто се настани трайно в нашето ежедневие. Така ще бъде и с цифровата телевизия. Технологичното развитие на нашия континент предполага и ни подтиква към това решение. Една съседна Македония вече отдавна въведе цифровизацията, там проблемът е решен. Гърция и Сърбия усилено работят, и също скоро ще приключат с този процес.

Вярвам, че в България сега расте и поколение, което е технологично, то умее много добре да работи с новите продукти, които ни дават съвременните технологии. Представете си дали е телевизор, дали е mp3 устройство, представете си, че най-обикновеният хладилник, вече, след няколко години ще има вграден в себе си и телевизора, и mp3 устройството.

Аз съм сигурен, че ще има много възможности, които технологиите ще ни предоставят. Надявам се така да бъде и за българите, това, което те ще видят чрез технологиите, това, което технологиите ще ни помогнат като съдържание да им покажем. Да, много хубаво е, че ще се цифровизираме, много хубаво е, че светът много бързо се променя, но най-важното е какво е съдържанието, което ние ще предоставим на хората в процеса на цифровизация. Технологиите са важни, но много по-важно е качеството и преди всичко общественото задължение на всеки един от нас да доставяме на хората смислена и разнообразна програма.

Благодаря още веднъж, че ме поканихте, изключително съм въодушевен от днешния форум. Сигурен съм, че това просто е една дискусийна платформа, която ще излъчи със сигурност много позитивни сигнали. Тя ще помогне на информационния бранш, на медиите, и на обществото като цяло. Медийният плурализъм е важен. Колкото повече телевизионни канали има, толкова по-разнообразна, а същевременно по-качествена и пълна ще бъде информацията в тях, и толкова повече мнения ще могат да бъдат изказани, и чути. Възхищението от техниката, от технологията, но същевременно и удобството, което те носят със себе си, дигиталното развитие, което стои пред нас, трябва да ни мотивира, защото това е част от просперитета на нашата нация, от модернизацията на България. И това е част от каузата, за която аз искам да работя и съм се посветил – една модерна България.

МАТИАС ХЬОПФНЕР, ПОСЛАНИК В БЪЛГАРИЯ НА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

Много се радвам за възможността да участвам в тази конференция заедно с господин Бернер, германски експерт по цифровизацията.

Днешният ден, 3-ти октомври, е един много специален ден за Германия. Германското обединение от 3 октомври 1990 година постави видим за всички край на почти 45-годишно разделение и диктатура на Социалистическата единна партия в Германия.

Най-сетне можа да се разгърне болезнено липсващата преди това свобода на мнението и на пресата в Източна Германия. Какво обаче конкретно означава тази свобода? „Ако свободата изобщо означава нещо, то това е правото да казваш на хората това, което не искат да чуят.“ Този цитат на Джордж Оруел от предговора към романа му „Животинската ферма“ ни напомня за стойността на тази свобода.

Свободните и независими медии са едно от най-висшите блага на нашето общество. Те гарантират разкриване на скандалите. Те се грижат за това, проблемите да не се крият, а да се решават. Те разясняват ситуацията, света, обясняват на хората и допринасят за политическото им образование. Така създават хумуса, почвата, върху който може да порасне цветето на демокрацията.

Само когато медиите изпълняват тази задача, може да възникне здраво гражданско общество, което общество участва активно в политическия процес и задвижва необходимите реформи напред.

В България, за съжаление, медиите изпълняват само частично тази задача. Бъдещето на България, демокрацията, просперитетата и справедливостта в страната в решителна степен зависят от това, дали българските медии ще успеят да устоят на това предизвикателство. Те зависят от това дали медиите ще са в състояние да казват истината директно. И тази централна задача на медиите ще бъде успешно изпълнена само тогава, когато медиите казват и онова, което на определени хора не им е приятно да го слушат.

Европейският съюз ще следи този процес много внимателно, и посещението на комисар Крус наскоро именно показва това развитие. Той е не само зона за свободна търговия и икономическа общност, както много хора все още приемат. Той е преди всичко една общност на ценности. Предложенията на бъдещата група от единадесет министри на външните работи на ЕС показват пътя към още по-сериозно задълбочаване на интеграцията на Европейския съюз. И този път ние хората можем да извървим успешно едва тогава, когато са в сила определени ценности и стандарти в целия ЕС.

Независимостта и свободата на медиите е точно една такава ценност, която Европейският съюз ще защитава от всички посегателства и атаки. Общността ще се опита да предотврати всички опити да се ограничи тази независимост и свобода на мненията, убеден съм в това, че ЕС ще изпълни тази си задача. За нас е неприятен и

тревожен сигнал това, че България се е сринала от 35-то на 80-то място в ранглистата на медийна свобода на организация „Репортери без граници“ от 2006 г., и с това е на последно място от всички европейски страни.

Тук съществува голяма необходимост от действия. Всеки медиен потребител трябва да може да разчита на това, че независимостта на медиите от политически или икономически интереси е осигурена и обективността на медиите няма да бъде нарушена чрез такива въздействия. Във всеки случай потребителят трябва да може да разчита на това, че всеки вид въздействие върху медиите ще се разкрива. Казано накратко - трябва да е ясно кой плаща за едно определено съобщение, кой притежава един вестник или телевизионен канал.

Норми като тази са основата на независимите и свободни медии. Поне в Германия тези неща са регулирани с помощта на конкретни и ясни закони, които уреждат тези въпроси. От друга страна точно те са хранителната среда за демокрацията и справедливостта.

И тук се връщам на темата на тази конференция - цифровизацията. За телевизионния пазар цифровизацията означава решаващо обновление и промяна с огромно значение. Който извършва реформи в една толкова чувствителна и решаваща за демокрацията среда, трябва да прави това с изключително внимание. Мисълта за това как промяната на медийната инфраструктура може да насърчи тяхната свобода и независимост следва да заема централна роля във всички действия..

Д-Р ВЕСЕЛИН БОЖКОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА

За мен е особено удоволствие да участвам в тази платформа, в тази дискусия, макар да не виждам всички участници в този процес. Изказвам подкрепа на организатора на тази конференция, защото е хубаво, както каза президентът, да се говори. Аз искам лично да благодаря на него за участието в тази конференция, защото самото му присъствие издига нивото на дискусията, и се радвам, че тук има толкова медии, които се надявам утре да разпространят резултатите от тази дискусия. Защото смятам, че един от основните проблеми на процеса на цифровизацията в България е липсата на информираност, както посочихме – само 14%. Аз ще кажа още повече – смятам, че този процент е още по-нисък, защото, дори като слушам някои медийни изяви на някои експерти, те ми говорят за по-високо качество на сигнала, говорят ми за неща, които, в края на краищата, не са в основата на дигитализацията. В основата на дигитализацията и крайната цел е негово превъзходителство потребителят, и той от пасивен член и участник в този процес се превръща в активен участник.

И вторият момент – това е алтернативен избор, ние не казваме, че това е някаква панацея, че точно тук това трябва, защото тук, ако го кажем това нещо, ще бъде внушено едно битуване, което е дори в Европа, че това е цел на някои хора, на някои компании да наложат този начин на избор на достигане до потребителя на дадената услуга. Не – нека услугите да имат алтернативност, да видим дали цифровата телевизия ще бъде по-добра от кабелната телевизия, или от другите форми на получаването на тази информация. Така че още веднъж Ви благодаря, господин президент, и смятам, че така трябва да се прави, така трябва да се повдига нивото на тези дискусии.

Вие казахте всичко за съдържанието, за ползите, както и негово Превъзходителство, аз също искам да Ви поздравява за националния празник, хубаво е да кажем, че 90-те години дадоха нещо ново, како измениха Източна Европа. Ние, както винаги, малко закъсняхме, за съжаление, и тук свършват моите думи, които могат да бъдат официални.

Искам да обърна внимание и да използвам този форум да поставя някои проблеми, които винаги съм ги поставял, с риск дори да не се харесам.

Най-хубавото нещо в една държава е да се създаде законодателната рамка. Искам да кажа, че 2008 година, тъй като аз поне от десет години участвам в този процес, беше приет първият план за преход от аналогова към цифрова телевизия.

2009 година беше приет Законът за електронните съобщения.

2011 година, вече при управлението на ГЕРБ, беше приет допълнение на ЗЕС, и един комплимент, смея да твърдя, че това е най-обсъжданият, най-обществено достъпният закон, в който 95 % от това, което ние дадохме като предложение - като Комисия за регулиране на съобщенията, като израз на обществен интерес, на неправителствените организации - намериха отражение в този закон.

Но какво искам да кажа – законът си е хубав, обаче всичко опира до неговата реализация. И, за съжаление, ако погледнем Плана от 2008-ма година, и Плана, който беше приет преди два три месеца, няма голяма разлика, освен че се изменят сроковете. И освен че този план констатира, че ние просто загубихме четири години. Казвам го с ясното съзнание, че може да бъде критикуван, и с ясното съзнание, че това, което зависеше от Комисията за регулиране на съобщенията, то тя си свърши работата.

По Плана 2008 година трябваше да се проведат конкурсите, ние проведохме тези конкурси, и обръщам внимание – ние ги проведохме съгласно тогава действащия закон. И въпреки че бяха обжалвани, те бяха потвърдени от всички инстанции на българския съд, и бяха потвърдени, получиха гражданственост и от Европейската комисия. Въпросът сега е, и аз смятам, че днес ние трябва да дадем отговор на този въпрос – къде се намираме, какво трябва да направим, и как по-безболезнено да осигурим този плавен преход.

За съжаление трябва да кажа, че се намираме в началото.

Да, създадени са някакви условия, има проведени конкурси, между другото, този участник, който спечели така нареченият първи етап от цифровизацията вече изгражда мрежата. Но имаме един голям проблем, както знаете в България, където и за каквото и да говорим, това е проблемът за парите. И ако говоря за провал на плана за преход от аналогова в цифрова - 2008 година, както и тези загубени три години, това е фактът, че по една или друга причина не можах да се намерят средства за освобождаването на ресурса. И това е големият проблем.

Ние всички трябва да си дадем отговор, че това е процес, който няма спиране, вие знаете, че Лисабонската стратегия заложи един от стълбовете да е изграждането на информационното общество, Европа го е приела като свое знаме, вече 22 страни-членки на Европейския съюз приключиха или приключват тази година

цифровизацията, три страни като Швейцария, Хърватска и Норвегия, които не са членки на Евросъюза също са приключили този процес. Така че – алтернатива няма.

Затова аз смятам, че тази дискусия би била по-полезна, ако тук бяха представителите на Министерството на финансите, преди всичко, на Министерството на отбраната, на Министерството на труда и социалната политика, защото този процес зависи и за хората, които живеят под средния минимум, хората в неравнопоставено положение, въобще този процес е един комплексен процес.

Това не касае само регулаторите, това не касае само операторите на съдържание, това не касае само мултиплексите – това е един голям, сложен процес, където аз виждам вторият проблем, след като поставих проблемът за парите.

Вторият проблем е липсата, тоест – не липсата, да не кажа тежка дума, но проблемите с координацията, проблемите с кооперацията, проблемите с намирането на пресечните точки. Защото никога няма да съвпадат интересите на операторите на съдържание с мултиплекс оператора, с държавния интерес, защото всеки гони своите корпоративни интереси. Но ние трябва да намерим тези пресечни точки, трябва да ги съчетаваме, и трябва да намираме решенията. Защото, ако към днешна дата не се намерят пари да се плати на мултиплекс оператора, който изгражда първата фаза, той е инвестирал едни средства, които трябва някой да възстанови.

Вторият момент, ако не се намерят средства, пак казвам – загубили сме доста време, но остава пак време, ако се мобилизираме, да решим този проблем.

Въпреки че, пак казвам, аз бия тревога с това изказване. Смятам, че 1-ви септември 2013 година някои си представят, че е много далеч, аз твърдя, че е много близко. Има някои неща, които чисто процедурно, може да не се изпълнят, ако продължаваме да се бавим. Пак заявявам – Комисията за регулиране на съобщенията, в тези пълномощия, които са й вменени от закона, ще си изпълни нещата. И сега ще си ги изпълни, и ще проведе този конкурс за новия мултиплекс оператор, ще го проведе по тези критерии, които са приети в Европа, които българското законодателство ни дава, но казвам, че това не е проблем на формален процес. Избираме оператора, и тъй нататък. Не, проблемът е стиковката, проблемът е координацията.

Проблемът е и в третият въпрос, който искам да засегна – информационната кампания. Имал съм възможност да уча в много страни от Европа, а и да ходя да се запозная с техния опит, и само ще дам пример. В Испания, на петата година, спират целия процес на информационна кампания защото е грешен, посланията до отделните страни на обществото са сгрешени, и на петата година те започват наново. А ние за една година, бих казал вече за няколко месеца, ще трябва да информираме българското общество, което, с цялото ми уважение към неговата интелигентност, не трябва да се надценяваме, също ще имаме проблеми – проблеми с възрастните хора, проблеми с младежта, и т. н. Аз апелирам и към средствата за масова информация, и да се организират по-често такива форуми, в които да даваме гражданственост и тези послания да достигат до българския потребител.

Аз за техническите проблеми няма да говоря, предполагам, че това ще стане предмет на дискусията, така че нека да завърша с малко повече оптимизъм – вярвам в държавата, вярвам в законодателната власт, благодаря на държавната власт, че взима присърце като приоритет проблема с цифровизацията, вярвам, че можем да създадем един работещ план, в който да излезем с чест от този процес, и на 1-ви септември 2013 година да станем част от това европейско семейство, което ползва тези съвременни услуги.

ДОЦ. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

Уважаеми господин президент, Ваше Превъзходителство, Гости от важни институции – може би не от всички, които г-н Божков изреди, но, струва ми се задължителните гласове в този дебат, в този разговор са тук. Благодарен съм, че се отзовахте на нашата покана, че имате желание, и, убеден съм позиции, които да изразите днес.

Защото има един проточил се през годините опит – простете ми клишираната метафора, да замитае проблемите на цифровизацията под килима, да се пазим някак в публичното говорене от тях и само от време на време, на тласъци, изведнъж да се изправяме пред сериозността им, да се обезкуражаваме и в резултат да оставяме времето да си тече. Искане ми се да вярвам, че днешната среща, във връзка именно с времето, е по-различна от тези досега, които не са малко. Аз, например, съм участвал в около десетина конференции за цифровизацията през годините, на някои съм бил организатор, на други – докладчик, но вече, като тръгнах с простите метафори, да ползвам и тази – ножът е опрял в кокала и разговорът започва да става, както в Достоевски, разговор на прага. Най-важните разговори в романите му са разговорите на прага. И ние днес сме стъпили на прага на цифровизацията на телевизионното разпространение в България.

Досега тя все изглеждаше като нещо, което е на хоризонта, някога все ще се случи, но не е съвсем ясно кога точно и дали пък няма да ни се размине – съществуваха такива нагласи, а и стремежи, тук-таме. Сега сякаш е безспорно, че цифровизацията ще се състои. Или поне много бих искал да е така, както пише и в закона – септември 2013-та, а не, както за съжаление често правим, да използваме всички шансове отново да се наредим на опашката на Европейския съюз и да отложим края на процеса за 2015-та. Само защото повече не може – след 2015-та, както вече всички знаем, няма как да не е цифрово разпространението на сигнала в България, тъй като аналоговото ще е приключило за страните от ЕС, включително и в честотното планиране, а и какво ли не, но да не навлизам в тази територия на експертите.

Сега въпросът е: 2013-та, както е по нашия закон, или 2015-та, както румънците са възприели? Въпросът е малко символичен и опира не само до цифровизацията, а и до нас самите като общество – дали като кажем нещо, можем все пак да го отстоим, или винаги накрая намираме оправдания да отложим от всички предварително заявени срокове. Проблемите са трудни, г-н Божков изреди някои от тях, но заедно с това има не малко направено, има оператори на мултиплекси, които разработват своята мрежа, има сериозни инвестиции, има издадени цифрови лицензи от Съвета за електронни

медии на 23-ма доставчици, които да разпространяват 27 програми. Има потенциал и за много повече, но и тези 27 програми показват воля за участие в процеса, за производство на съдържание, което да се разпространява цифрово. Това засега е преди всичко демонстрация на готовност, изразена от производителите на телевизионно съдържание в България, но за мен подобна готовност е много съществена, много окуражаваща.

Аз ще си позволя, тъй като сме още в началото, не сме влезли в самия дебат, да маркирам няколко рамкови тези около цифровизацията, които показват, че няма място за колебания, че направо „няма мърдане“.

Вижте, в България през последните двайсет години се извършва двупосочен преход – от тоталитарно към демократично и от тоталитарно към консумативно общество. В този двоен преход (разбира се, дали демократичното и консумативното не са едно и също общество е социологически дебат, който нямам намерение тук да отварям) цифровизацията обслужва и двата процеса, тя е мощен механизъм за ускоряване на собствения ни преход и към демократично, и към консумативно общество. В този смисъл цифровизацията е голям политически въпрос. Не е технологичен, не е дори въпрос на привилегии за потребителите, каквито несъмнено има, а на българския преход.

Да кажа първо защо цифровизацията ускорява прехода към консумативно общество – очевидно е, че става нов задължителен консумативен стандарт в производството, разпространението и възприемането на телевизионното съдържание, както, да речем, на времето бяха мобилните телефони или автоматичните перални. А и далеч не само на телевизионното съдържание – в самото име на нашата дискусия е записано „дигитална България“, което включва и какво ли не друго. Вече, което не е дигитализирано в културата, изчезва, няма го. Така че това е една много по-широка платформа, но съсредоточавайки се и само върху телевизията, трябва да сме наясно, че тя влезе в нова ера и ние – в границите на собствения си опит – се прощаваме с предишната, аналоговата. Тя за движещото се изображение започва, да кажем, от братя Люмиер, от онзи влак в Гран кафе, който вече е на депо, спрян е от движение. И в този смисъл, ако не искаме да останем там, трябва непременно да успеем да се качим на влака на цифровизацията. И заради новото качество на картината и звука, но преди всичко заради отмяната на пространствено-времевата ограниченост на аналоговото разпространение, което остава във властта на физическата реалност, на човешкото тяло. Дигиталното разпространение прави една нова голяма крачка в преодоляването ѝ. Най-простият пример е възможността с дистанционно управление в ръка сам да редиш телевизионната си програма според своите индивидуални желания и претенции, а не да ти я диктува „телевизията-майка“, създаваща програма за всички. Това е принципно различна комуникативна среда. Все още говорим абстрактно, като теоретици и то десет и повече години, защото дигитализацията е дете на 21-ви век, независимо, че започва в края на 20-ти, но съвсем скоро тя ще е всекидневие, устойчив стандарт на консумативното общество. Да не си го въвел е все едно – да се послужим с баналната аналогия, да продължаваме да гледаме чернобяла телевизия.

Заедно с това цифровизацията е и съществена част от прехода към демократично общество. Така е, защото тя е модерната форма на защита на свободата на словото. А както знаем това е в основата на много други човешки права в демократичните общества. Цифровизацията променя представите за плурализъм, за многообразие в електронните медии, в телевизията. Отпада формулата на аналоговата ера „една честота – една програма“, за да отстъпи място на „една честота – много програми“, на взривното разширяване ефира. Това значи плурализъм и то не само и не толкова политически плурализъм, колкото плурализъм на вкусовете, на ценностите, на

адресатите... Чрез специализираността на комуникацията и най-малките социални групи в хипотеза ще могат да бъдат интегрирани в цифровия телевизионен свят. Ако досега по-скоро имаше война за телевизионни територии, сега предстои период на „мирно съвместно съществуване”, на – дано не прозвучи иронично, телевизионно благоденствие.

Ние действително, както господин посланикът на Германия посочи, имаме проблем с плурализма, затова специално за България влизането в цифровата ера става още по-важно. Падаме надолу в международните класации на свободата на словото и заради това, че цифровизацията не завършила, а в някакъв смисъл не е и започнала, че не ползваме модерния ѝ ресурс за ефирното многогласие, с всичките произтичащи от него правни и професионални пререгламентации на отношенията в сектора.

И още във връзка с многогласието, но погледнато от обратната страна – като право на достъп, трябва да кажем, че цифровата телевизия е защита на бедните, тя е социална програма. Да, има кабелно и сателитно разпространение и аз съм убеден, че ще продължи да го има, че то ще остане част от консумативните навици на градския човек, но на по-активния и по-заможния. Социалните групи, които не могат да си го позволят, сега са с ограничен техният достъп до телевизионно съдържание. Цифровизацията ще го разшири и ще го запази свободен, така че бедните ще могат да гледат телевизия почти колкото богатите. А и пряк бенефициент на процеса ще са не само бедните, но и групите в неравностойно положение – допълнителните услуги, които цифровото разпространение предлага, ще дадат възможност, например, на хората с увреден слух и дори с увредено зрение реално да се превърнат в телевизионни зрители.

И накрая да кажа нещо, по повод на което с г-н Божков имаме даже лек задочен спор. Аз считам, че цифровизацията, така като се осъществява в Европа – чрез наземно ефирно разпространение (чрез мултиплекси), е и още една защита: на двата екрана – този на компютъра и този на телевизора. Ние вече безмилостно сме изправени пред избора между тях и особено младите категорично го правят в полза на първия, чакат с нетърпение (а може би с безразличие) кога той напълно ще погълне втория. Кога ще изчезне телевизионният екран, който стоеше в центъра на дома, където преди е стояло огнището заедно с всички форми на социализация, подсказани от тази отдавна открита аналогия.

Каквото и да говорим и колкото и да размахваме пръст на телевизията, гледането ѝ само по себе си в комуникативен план е най-голяма привилегия и ценност, наследена от 20-ти век, като част от свободното време, от свободното мислене, от всекидневното преживяване, наситено с информация, образование и забава. Компютърният екран не може да ни го достави, неговата сила е другаде, той преди всичко е и все повече ще бъде място за работа, задава друг темп и носи друго настроение.

Убеден съм, че Европа, старата Европа, умната Европа иска да отложи събирането на двата екрана, да даде още време на телевизионния. Както съм убеден, че ще възникват програми в защита на хартиената преса и добрата стара умна Европа ще я пази до последно, защото тя в себе си носи един модел на гражданска журналистика, на свобода на словото през качество на словото, която новите медии още дълго няма да могат да постигнат.

В този смисъл цифровизацията е културна интеграция към Европа, актуален механизъм за продължаването ѝ. Европейският съюз, вън от политическите и икономическите му перипетии, е преди всичко културен проект. Бих казал най-големият културен проект на всички времена. И ние имаме шанса да участваме в него. А този шанс в момента зависи от способността ни намерим българския вариант – което значи диалог между основните играчи у нас, телевизионният ефир да се цифровизира. Затова сме се събрали днес тук.

НИКОЛА МАНЧЕВ, МИНИСТЕРСТВОТО НА ТРАНСПОРТА, ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИ И СЪОБЩЕНИЯТА

Ще взема повод от думите на господин Божков, който каза, че законът, в който е датата 1-ви септември 2013 година, беше разискван надълго и нашироко и проекта, преди да влезе в Министерския съвет, беше създадена работна група, в която влизаха представители на всички заинтересовани ведомства, на операторите, на предприятията за пренос на телевизионен сигнал, на кабелните оператори дори, които са заинтересовани целият този процес да се случи.

След като беше изготвен проект от работната група, той беше предоставен за обществено обсъждане, след общественото обсъждане беше съгласуван по чл. 32 от Правилника на Министерския съвет, след което беше направена таблица на становищата, бяха приети повечето от становищата, а за тези, които не бяха, беше обоснован отказът. След като бе приет - с решение на Министерския съвет, този проект беше внесен в Народното събрание, и съответно приет на първо и второ четене.

Параграф 262, ал.5 сочи, че 1-ви септември 2013 година трябва да се преустанови излъчването на аналогов наземен цифров сигнал. Считам, че след като сме законова държава и това е записано в закон, би трябвало да се спазва.

С последния план, приет от МС за въвеждане на наземна цифрова телевизия в Република България има доста нови моменти, които се различават от плановете, приети през 2008 година и изменени по-късно, и този план от юли тази година описва доста повече неща.

Едно от главните неща е създаването на орган за цифрова телевизия, в който влизат също представители на всички заинтересовани министерства и ведомства, и телевизии, така че, ако възникнат някакви проблеми там, се разчита, че ще бъдат решени.

Основните цели на политиката на цифровизацията са създаването на условия за жизнеспособна платформа на цифрово разпространение на телевизионните програми, по специално на националната телевизионна продукция. Първите две цели се основават на цифровата платформа и начина на ползване на ограничения радиочестотен ресурс.

Четвъртата, шестата и осмата цели осигуряват с постигането си пълно използване на ресурсите на цифровите технологии, за развитие и активно участие на потребителите в обществения диалог, и развитие на икономиката, на информацията и знанието. Ефективното използване на честотните ресурси, радиочестотния спектър и плурализъмът на информацията, повече съдържание – са най-често срещаните цели на политиката по цифровизация в страните от Европейския съюз.

Ефективното използване на радиочестотния спектър означава предаване на повече информация в една честотна лента, предаване на информацията с по-голяма скорост в една честотна лента, увеличаването на броя на услугите в една честотна лента, обслужването на голям район с един честотен канал, приемането на информацията от по-голям брой потребители, осигуряване на минимални радиосмущения, възможности за развитие на радиомрежите.

Говоря за честотната лента 8 MHz, в която сега се предава само един аналогов сигнал, а след въвеждането на цифровата телевизия, примерно, MPEG4, ще могат да се предават от 8 до 10 програми, а при DVB-T 2 – от 16 до 18 програми. При MPEG4 се премахва както излишъкът във времето, така и излишъкът в пространството, които присъстват във видео информацията.

Излишъкът във времето се появява, когато последователни видеокадри показват една и съща картина, най-често съдържанието на сцената остава фиксирано, или се променя незначително между последователните кадри. А пространственият излишък с появява, защото части от картината често се повтарят в рамките на един и същи видеокадър.

Съгласно План Женева 2006 – това е практически заключителната конференция за изготвяне на план за регион едно за въвеждането на цифрова телевизия, и за нуждите на цифровото наземно телевизионно разпръскване се използват трети, четвърти и пети телевизионни обхвати. За България, съгласно този план, приет с решение на Министерския съвет № 534, от 6-ти август 2007 г., и е осигурен радиочестотен ресурс с възможности за изграждане на 10 мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие и 31 мрежи за регионално покритие, като 26 мрежи - на територията на градовете София, Варна и Пловдив.

Бе направено изменение и допълнение на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър, казвам изменение и допълнение, защото много от радиочестотните ленти се ползват за нуждите на националната сигурност, и след редица срещи с министерството на отбраната, преразглеждания и предложения там, беше постигнато едно частично споразумение, в което са указани свободните честоти, които могат да се ползват за разпространение на наземна цифрова телевизия, както и график за освобождаването на някои от тези честоти дадени райони.

През миналата година беше приет и ЗИД на Закона за електронните съобщения. Само преди два месеца беше приет и План за въвеждането на наземно цифрово радиоразпръскване в Република България, с Решение № 604 от 13-ти юли 2012 г., който е практически продължение и корекция на плановете от 2008 година и последващите изменения.

Мултиплексът – повече програми в един телевизионен канал с ширина 8 MHz, възможност за излъчване на програми с висока разграничителна способност, непрекъснато развитие на този процес. дори преди 20-тина дни излезе един нов стандарт на Международния съюз по далекосъобщенията, в който се говори за огромна разграничителна способност 7 000 линии. Появява се и 3D телевизия, която засега се гледа със специални очила, но има и такива телевизори, на които може да се гледа и без очила, въпреки информацията, че е изморително.

В духа на препоръките на Европейската комисия е необходимо в бъдеще:

- да могат да се разпознават радиочестотни обхвати, където може да се осъществи свободата на избор на технологиите и услугите, и преминаването от старите принципи към настоящата реалност;
- реалната цена на спектъра и необходимите инвестиции за неговото усвояване да намерят национално признание и сътрудничество на съответните отговорни институции;

- свободата на технологиите и услугите да се прилага с ясно и точно установени лимити, в съответствие с новите технически условия за ограничаване на взаимните радиосмущения;

- администрацията, националните регулатори и Европейската комисия трябва да работят заедно за добър резултат в тази насока.

Относно възможностите за приемане на наземна цифрова телевизия в България - в момента се продават телевизори с вградени устройства за приемане на наземна цифрова телевизия, а за старите модели е необходим цифров декодер, които се продават в специализирани магазини. Цената на декодера е сравнително ниска – около 20 евро, но има и по-скъпи модели с възможности за правене на запис, програмиране и т.н.

Какво предстои да бъде извършено до края на 2012 година?

Първото нещо е да се сформира и стартира дейността на органа за цифровата телевизия. В Министерството на транспорта и съобщенията вече са получени имената на всички министерства, ведомства и участници в тази организация, предстои внасянето му за решение в министерския съвет, и да се определи председател на този орган.

Стартира информационната кампания за въвеждане на телевизионно цифрово радиоразпръскване. Както знаете, обявен е търг в МТИТС, в момента е създадена комисия, която оценява получените предложенията на трима кандидати. Най-късно до края на октомври ще бъде излъчен победител от този търг.

Предстои и търг за издаване на разрешение за предприятие с отлагателно условие за осъществяването на наземно цифрово радиоразпръскване, отлагателно, защото някои от радиочестотите ще бъдат освободени по-късно, а някои ще са сегашните, които ще се освободят от аналоговото радиоразпръскване.

В зависимост от приемането на Закона за държавния бюджет и евентуално отпускане на финансови средства на Министерството на отбраната ще се пристъпи към изменение и допълнение на Националния план за радиочестотния спектър, за да бъдат отразени предложенията на МО за освобождаване на радиочестотни ленти.

ВАЛТЕР БЕРНЕР, РЕГИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА КОМУНИКАЦИЯ, ЦУТГАРТ

Експериментът започна през ноември 2002 г. Тогава в Берлин бяха пуснати в експлоатация първите предаватели за цифрова ефирна телевизия, като аналоговите телевизионни предаватели продължиха да работят. Фазата на едновременно предаване на цифрова и аналогова телевизия продължи 6 месеца. През това време аналоговата и цифровата телевизия вървяха едновременно. Зрителите имаха 6 месеци, за да купят

телевизионна приставка или нов телевизионен приемник. През август 2003 г. аналоговите телевизионни предаватели в Берлин бяха напълно изключени. В ефирно отношение, Голям Берлин беше обезпечен вече само с цифрова телевизия. Приемането на телевизия през спътник или широколентов кабел не бе засегнато от това преустройство. Тази концепция, изпробвана в Берлин, се повтори в районите с висока концентрация на населението в Германия: включване на цифрови телевизионни предаватели, няколко месеци паралелно предаване на цифрова и аналогова телевизия и след това изключване на аналоговите телевизионни предаватели.

Следващата таблица показва мултиплексите в Германия при въвеждане на цифровата ефирна телевизия

Пор. №	Оператор	Брой програми	Мрежов оператор
1	Цет Де Еф	4	Медиа Броудкаст
2	А Ер Де	4	А Ер Де
3	А Ер Де	4	А Ер Де
4	Ер Те Ел	4	Медиа Броудкаст
5	Про7Сат1	4	Медиа Броудкаст
6	Частен	4	Медиа Броудкаст

Междувременно в някои райони с висока концентрация на населението бяха добавени допълнителни частни мултиплекси. Такъв бе случаят в Берлин, Хамбург и Дюселдорф. В Берлин понастоящем работят 9 мултиплекси с общо 36 програми.

След като в Германия имахме в годините 2003 до 2005 добър опит с тази концепция, от 2006 г. се отказахме за останалите площи на Германия от превключване във фаза едновременно предаване и превключихме изведнъж: в една късна вечер аналоговите телевизионни предаватели бяха изведени от експлоатация и в ранната сутрин бяха включени цифровите предаватели. Така в цяла Германия аналоговата ефирна телевизия бе заменена от цифрова ефирна телевизия.

Последните аналогови телевизионни предаватели в Германия бяха изведени от експлоатация през 2009 г.

Разширение на мрежата и задължения за разширение

За мрежовата експлоатация за всички мрежи за цифрова ефирна телевизия в Германия бе обявен конкурс съобразно националното право и правото на ЕС. В хода на тези конкурси мрежови оператори станаха А Ер Де и фирмата Медиа Броудкаст. За всички мрежи съществуваша задължения за разширение, които ще Ви обясня, използвайки пример с общофедералната мрежа Цет Де Еф.

Планирано разширение е 95 % от населението.

Стационарно приемане -

В градската зона на големите градове се планира 80 % от населението да могат да приемат в сградата с обикновена стайна антена.

Информационна кампания

Основната трудност при аналогово-цифровото ефирно превключване се състоеше в това, че въз основа на честотната ограниченост в Германия бе възможна паралелна експлоатация на аналогово и цифрово разпространение само за период от макс. 6 месеца. Поради това, превключването бе придружено от обширна информационна кампания, обхващаща всички участници. Тази кампания се насочва целево към засегнатите от превключването зрители, както и към пресата и бизнеса, които в ролята им на мултипликатор бяха от особено значение за обществената информираност. Изпълнението на информационната кампания бе осъществено през регионални проектни бюра, работещи по поръчка на обществени и частни програмни оператори.

Включване на всички участници

В тази обща информационна кампания стана ясен един много важен елемент за успеха на аналогово-цифровото ефирно превключване: Всички участници в Германия бяха включени в превключването и всички участници го подкрепиха.

Поглеждайки назад виждаме, че това вероятно бе най-голямото постижение в подготовката на превключването: На всички участници да се обясни, че превключването на аналогова ефирна телевизия в цифрова ефирна телевизия е начало на цифровизацията на телевизионните преносни канали и те да бъдат убедени, че това предлага дългосрочни предимства за всички участници. За целта се наложиха множество официални и неофициални разговори.

Предимства за програмните доставчици, ценово предимство

За програмните оператори превключването донесе едновременно две предимства. Досега в аналоговата техника те предава само една програма, а с цифровата ефирна телевизия сега можеха на една честота да разпространяват четири програми с цифрова технология. Едновременно с това паднаха разходите за мрежата от предаватели. От експлоатация бяха извадени около 600 аналогови предаватели на базова мрежа с мощности до 500. Вместо това бяха включени около 500 цифрови предаватели с мощности до максимум 50 kW. Напълно бяха изключени около 8.700 предавател-пълнители на канали с мощности до 100 W. Това доведе до около 25 % намаление на абсолютните мрежови разходи. Разходите за разпространение *на програма* падат до по-малко от една четвърт спрямо аналоговото предаване.

Предимства за зрителите

И за зрителите цифровата ефирна телевизия донесе предимство. В много райони с висока концентрация на населението се приемаха преди превключването три обществени програми на А Ер Де и Цет Де Еф и освен това три до четири частни програми. След цифровизацията в много райони с висока концентрация на населението имаше дванадесет обществени телевизионни програми на А Ер Де и Цет Де Еф, както и дванадесет други програми на Ер Те Ел, ПроЗибен, Сат и на други частни доставчици. Зрителите трябваше обаче да си купят нов телевизионен приемник или най-малкото телевизионна приставка, които в началото все още струваха доста над 150 евро. През 2012 г. в Германия се продават вече телевизионни приставки от 20 евро нагоре, почти всички телевизионни приемници на пазара имат вграден тунер за цифрова ефирна телевизия, така че междувременно стана много лесна възможността за приемане на цифрова ефирна телевизия в Германия.

Свободно и некодирано предаване

Важно за успеха на цифровата ефирна телевизия беше и това, че всички програми се предаваха свободно и некодирано. Това и до днес е така. Зрителят купува телевизионен

приемник, включва го и може да гледа телевизия. За целта не трябва да си купува смарткарта и не трябва да сключва договор.

Законодателство

В началната фаза на превключване законодателят също имаше свой принос за успеха. Федералното правителство прие концепция за цифровизация, за която предвиди, че ще е крайъгълен камък за цифровизация на ефирното излъчване. То създаде законодателство, което разясни, че обществените програми на А Ер Де и Цет Де Еф мога да бъдат превключени от аналогови на цифрови. С това бе създадена правната гаранция. В резултат не се очакваха жалби срещу превключването, а и не бяха повдигнати.

Заемане на мултиплексите

От шестте мултиплекси, три използват обществените радиооператори А Ер Де и Цет Де Еф. На тези две организации, мултиплексите бяха придадени пряко. Основание за това е установената в германската конституция задача за доставка на независима обществена телевизия.

Частните програми получиха място в мултиплекса след обявяване на конкурс. При тези конкурси много важен критерий за избор бе многообразието, което тази програма внася в общия асортимент.

Роля на държавата

А Ер Де и Цет Де Еф, както и големите частни телевизионни оператори на Германия бяха убедени в предимства на цифровата ефирна телевизия. Поради това там съществуваше принципна готовност за превключване. Всеки искаше обаче своя част от пазара и да не бъде застрашено влиянието му вследствие на превключването. Ролята на държавата се състоеше в това да формулира по такъв начин граничните условия, че всички участници да намерят разумно място в цифровия свят. Ролята на федералното правителство, на провинциите и на регионалните медийни институции се ограничаваше до задаване на целта и на коментиране на превключването. Не съществуваха никакви инструкции за действие спрямо програмните оператори или мрежови оператори.

Финансовото субсидиране само на ефирното излъчване нарушава правото на ЕС

В началото на превключването някои регионални медийни институции субсидираха частни оператори. Регионалните медийни институции плащаха част от разходите за изграждане на цифровата мрежа. Срещу това се оплакваша операторите на кабелните мрежи, тъй като по тяхно мнение това субсидиране нарушава правото на ЕС. Операторите на кабелните мрежи се оказаха прави, тъй като субсидирането на превключването при цифрова ефирна телевизия нарушава принципа на технологична неутралност. Субсидиите трябваше да бъдат върнати. Поради това нямаше други субсидии.

Мрежови оператори на цифрова ефирна телевизия

Вече казах, че програмните оператори си обещаха предимства от въвеждането на цифрова ефирна телевизия. Мрежовият оператор за ефирни телевизионни мрежи също видя за себе си дългосрочна възможност в цифровата ефирна телевизия да запази своята бизнес област, защото без цифрова ефирна телевизия ефирната телевизия би била изключена, рано или късно.

Оператори на кабелните мрежи

При оценката на превключването операторите на кабелните мрежи бяха раздвоени. От една страна имаха принципно интерес от цифровизацията на телевизионното предаване. От цифровизацията на ефирната телевизия те очакваха и подем за цифровизацията на кабела. Това за тях беше важно, тъй като аналоговият кабел бе напълно зает и не предлагаше вече възможности за нови асортименти или бизнес модели. От друга страна операторите на кабелните мрежи се страхуваха и от цифровата

ефирна телевизия. В райони с висока концентрация на населението в Германия силата на сигнала на цифровата ефирна телевизия е толкова голяма, че телевизия може да се гледа със стайна антена. Тук цифровата ефирна телевизия влиза в конкуренция с кабелната. Който в райони с висока концентрация на населението на Германия се задоволява с ограничени асортимент от 12 обществени и 12 частни програми, не се нуждае от свързаната със задължителни разходи кабелна връзка. Това опасение не бе безпочвено. Официални числа никога не бяха посочени, но отново и отново се чуваше, че след въвеждането на цифрова ефирна телевизия в Берлин и във Франкфурт, там броят на кабелните клиенти е паднал. Твърдеше се, че падът е около 10 %.

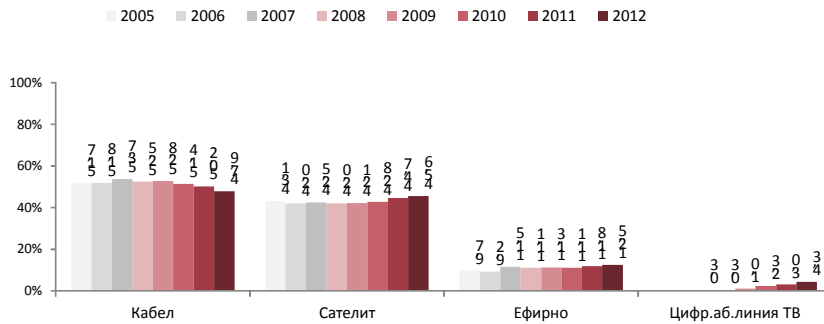
В Германия виждаме в това обаче и нещо абсолютно положително. Промяната показва, че цифровата ефирна телевизия има влияние върху пазара и с това насърчава конкуренцията на каналите за предаване. Това ние приветстваме и подкрепяме.

Разпределение на каналите за предаване

С това стигаме до числата на ползване. От 2005 ч. числата за разпределение на каналите за предаване в Германия се определят общо под ръководството на регионалните медийни институции на всички участници. Тук виждате последната графика от август тази година.

Разпределение на каналите за предаване

За цялата федерация 2005-2012 г.

Един забележителен резултат е развитието на ефирното излъчване. През 2002 г., преди началото на превключване към цифрова ефирна телевизия, аналоговата ефирна телевизия имаше дял от 5 %. Днес, 10 години от началото на превключването и 3 години от изключването на последния аналогов телевизионен предавател в Германия ефирната телевизия има дял от 12,5 %! Това са над два пъти повече зрители спрямо аналоговите времена. И тази фигура показва, че в Германия има конкуренция за каналите за предаване.

Друг анализ на числата показва: Колкото повече програми се предлагат през цифрова ефирна телевизия, толкова по-голям е интересът на зрителите. Освен това разбираме, че цифровата ефирна телевизия има голям дял за втори и трети приемници. Първият приемник е в дневната, има голям екран и може да приема телевизия с висока разделителна способност (HDTV). Този приемник е включен към кабел или спътник, тъй като през кабел или спътник могат да се приемат стотици програми. Вторият и третият са най-често преносими ТВ приемници, които са също в дома, напр. в спалнята или работния кабинет.

Освен това осъзнаваме, че цифровата ефирна телевизия като канал за предаване се развива за такива зрители, които не искат или не могат да дават много пари за телевизионно приемане. Едно частно домакинство в Германия плаща на А Ер Де и Цет Де Еф годишно 215 евро радио-такси. Ако домакинството ползва цифрова ефирна телевизия, нищо не се добавя към тях. Ако домакинството ползва кабелна връзка, то годишно към тези 215 евро се добавят още около 215 евро за отделна връзка – разбира се, за много по-голям асортимент от програми. Освен това операторът на кабелни мрежи може през цифровизирания кабел да предложи допълнителни услуги, като напр. телефон и бърз интернет.

Резюмирано, нашият опит с цифровизацията на ефирната телевизия в Германия може да се опише така.

Цифровата ефирна телевизия увеличава асортимента от приемани телевизионни програми. В сравнение с аналоговата телевизия, при цифровата има четири пъти повече програми.

Разходите за разпространение на програми падат. Цифровата мрежа за цифрова ефирна телевизия струва по-малко от аналоговата мрежа. Освен това цифровата мрежа за ефирна телевизия предава 4 програми, докато аналоговата мрежа предаваше една единствена програма.

Въвеждането на цифрова ефирна телевизия насърчава конкуренцията. Това всеобщо се приветства и подкрепя в Германия.

Важно за успешното въвеждане бе действително съществуващият общ интерес на всички участници от преминаване от аналогово на цифрово предаване. С всички бе говорено предварително, необходимите стъпки бяха единодушно договорени.

Грандиозната информационна кампания за зрителите, пресата и бизнеса посочи своевременно и трайно насоките към превключването и неговите предимства.

ВЛАДИМИР РАНГЕЛОВ, ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР НА “НУРТС – ДИДЖИТАЛ” ЕАД

Ще започна с припомнянето, че наземната ефирна телевизия може да се приема свободно с обикновена стайна антена. Два са основните типа на телевизионния сигнал. Първият е технологично аналогов сигнал, който дава възможност да се излъчва на една честота една програма, докато при цифровата телевизия може да се постигнат 6, 8 или 10 програми, в зависимост от тяхното качество.

Предимствата са в ефективното използване на честотния ресурс, не на последно място значително по-високо качество на картината, многократно увеличение на броя на програмите, разнообразие на програмите с национално покритие.

Технологиите до момента - кабелни мрежи – технологично се делят на аналогови и цифрови, сателитни платформи, които са изцяло цифрови, наземно радиоразпръскване, в България в момента се излъчва и цифрово, и аналогово, и най-новата технология IPTV, изцяло цифрова.

Близо 50% от домакинствата в България ползват достъп до кабелни мрежи, все още техният дял е най-голям, като по данни на КРС 54% от тях са цифрови, DVB-C.

Над 25% от домакинствата ползват сателитни платформи, и тенденцията е увеличаване на техния дял. IPTV все още е нова технология, около 1% е дялът на домакинствата, които ползват.

И останалите близо 20 % са домакинства, които свободно гледат ефирна телевизия.

Характеристики на услугите – високо качество на картината, национално покритие на всички програми, свободен достъп на крайния потребител до съдържание, и много важен е моментът с разнообразието от програми, със съдействието на Съвета за електронни медии.

Какво е осигуреното покритие на двете мрежи, за които «НУРТС ДИДЖИТАЛ» ЕАД има разрешение да излъчва?

Първата мрежа е с покритие 95%, което ще бъде осигурено на 1-ви март следващата година, както е заложено в Плана за въвеждането на наземна цифрова телевизия.

Втората мрежа ще осигури минимум 85% покритие по население, също към 1-ви март следващата година.

Задължителните програми за разпространение са «БТВ МЕДИА ГРУП» ЕАД, «НОВА БРОУДКАСТИНГ ГРУП» АД, допълнително две програми за Би Ти Ви и Нова телевизия, «TV 7», «БЪЛГАРИЯ ОН ЕР», «БАЛКАН БЪЛГАРСКА ТЕЛЕВИЗИЯ» и «ДАРИК РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЯ».

На този етап има подписан вече договор за разпространение на три телевизионни програми на първата мрежа, предстои още един договор да бъде подписан за три програми, и отделно сме в преговорен процес за още три програми.

Важен момент е също и редовното заплащане на задълженията от страна на доставчиците на съдържание.

Относно ценообразуването – цената за цифрово ефирно излъчване е значително по-ниска в сравнение с цената за аналоговото радиоразпръскване при подобно покритие. Цената на една телевизионна програма ще бъде на цена под 50% от цената за разпространяване на аналогова програма със същото покритие. Цените ще бъдат по-ниски поради ефективното използване на ресурса и важен момент също е факта, че злоупотреба с тези цени е практически невъзможна.

В заключение – приблизително 20% от потребителите получават свободен достъп до съдържание чрез ефирното наземно радиоразпръскване, останалите около 80% са абонати на кабелни и сателитни оператори, т. е. - моделът на платената телевизия, и на тази база можем да направим извода, че преходът към цифрово излъчване не заплашва към момента конкурентната среда на достъп до съдържание.

КОНСТАНТИН КАМЕНАРОВ, ОПЕРАТИВЕН ДИРЕКТОР НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ

Никого няма да изненадам с думите, че разбира се, ние сме готови, разбира се, ние подкрепяме, разбира се – ние желаем да работим в цифрова среда.

БНТ има и програма, и приоритети, и сериозни амбиции да бъдем флагман в това отношение, доколкото всяка една обществена телевизия в добрата стара Европа е била тъкмо това при въвеждането на тези технологии.

Трите най-важни неща са – покритието, сроковете, за които вече получихме гаранция, и, лично нас много ни интересува, нашето покритие – тези 20%, които гледат телевизия ефирно, те са много любопитни за нас. Ние бихме желали някаква гаранция, че те ще имат абсолютно нормален и безпроблемен достъп до това да гледат своите любими програми, по която и телевизия да са те.

И третият особено важен и недотам любезен за разговора аргумент, това са парите. Стана ясно, че пари трябва на държавата, знаем всички, че телевизията е едно много скъпо удоволствие, а пък, мисля си, че цифровизацията е една от най-големите скъпотии на това скъпо удоволствие. От една страна е държавата и различните институции, които трябва да създадат преносната среда, в която ние, операторите, да предложим своя чисто нов, цифровизиран, висококачествен, с невероятен звук и картина продукт. Имаше време, когато като се кажеше телевизията, имаше един конкретен адрес, на който аз имам честта да работя в момента, добра новина е, че това днес не е така.

Повярвайте ми, аз си позволявам да говоря като зрител, не толкова като институция, защото не е въобще толкова интересно. Вие знаете всички, че ние работим в една жестока конкуренция, защото всички работим за зрителя. Тази религия при нас се изповядва чрез нашите продукти има един много специфичен арбитър, и той се нарича дистанционно управление, той много бързо решава тези битки.

Това, което е любопитното, е ролята на зрителя. Специално при нас това се случи, и ние наистина сме свидетели на този преход, държавната телевизия представлява ни повече, ни по-малко еднопосочна комуникация, във времената на могъщо развитите обществени медии комуникацията става двупосочна, в цифровата среда тя става многопосочна.

Представете си този зрител, той може да си напълни интерактивно хладилника или да си поръча пица, гледайки телевизия, той избира какво да гледа, да гледа ли или да го подрежда, той ще стане доста скоро продуцент на собствените си любими предавания, той ще стане автор, продуцент, той самият ще инициира съдържание. Ние всички, като телевизии, не толкова ще изгубим идентичност, колкото само ще можем да се радваме и да черпим от някакви такива случки – това са приложения, които цифровата технология дава.

И тук аз смятам, в лек спор с доц. Лозанов, че битката за добрата стара телевизия в добрата стара Европа е свършила не в полза на добрата стара телевизия. Много отдавна телевизия и телевизор далеч не се припокриват като понятия. Телевизията все повече става един алтернативен източник на съдържание, защото такива вече има много, а телевизорът, крайно време е да се примирим, е онзи монитор, онази безизходна случка на стената къщи, която ни дава желаният от нас достъп до желаното от нас съдържание.

Накрая ще ви предложи един цитат на проф. Хачо Бояджиев, който казваше, че телевизията – това е нейната програма. И цифровите технологии, в контекста на активния, участващ, деен, продуциращ зрител, представляват такава една възможност за обогатяване.

АННА ГОРАНОВА, ДИРЕКТОР НА ПРАВНИЯ ОТДЕЛ, “БТВ МЕДИА ГРУП” ЕАД

Първо искам да кажа, че ние все още търсим нашия точен бизнес модел в този нов преход, който се случва. Целите, които ние виждаме.

Това са ефективното използване на спектъра, подобряването на конкурентната среда в електронните съобщения, и разнообразното и качествено съдържание, което трябва да достига до нашата аудитория.

Основната цел на прехода от аналогово към цифрово радиоразпръскване е постигането на технически по-ефективно използване на ограничени ресурс – радиочестотен спектър. Преходът има съществен икономически и социален аспект, тъй като радиочестотите са ограничен ресурс с важна обществена и пазарна стойност. Електронните съобщения имат съществена роля за медийния плурализъм и разнообразието, както и важна социална роля, и всички тези фактори разчитаме да бъдат отчитани в регулаторната политика. Общностната политика в областта на електронните съобщения установява целите и принципите на тази регулаторна политика.

Първият принцип за ефективното използване на радиочестотния спектър – за нас той е в две посоки. Първо –неговото постигане може да се осъществи, ако имаме достатъчно покритие на населението от мрежите за радиоразпръскване, и от друга страна, трябва да има реална подготовка на населението за гледане на цифрова ефирна телевизия. Населението трябва да е добре информирано за прехода и да има техническа готовност за получаване на цифровия сигнал чрез декодиращи устройства или телевизионен приемник. Така че ние очакваме предвиденото в Плана социологическо проучване за отчитане на информираността и техническата готовност на населението да установи висока степен на пенетрация на цифровата ефирна телевизия преди да се пристъпи към изключването на аналоговата ефирна телевизия.

Втората цел е конкуренцията в сектора и достъпът до аудиторията. Регулаторната политика на държавата следва да гарантира, че няма нарушение или ограничение на конкуренцията в сектора на електронните съобщения, включително при преноса на съдържание. Към момента има близо 20% пенетрация на аналоговата ефирна телевизия. Считаме, че ефективното използване на спектъра предполага запазване и увеличаване на хората, които гледат ефирно телевизия. Последното ще доведе до подобряване на конкурентната среда в сектора и най-вече на пазара на дистрибуцията, на разпространението на телевизионни програми. Към момента достъпът на телевизиите до аудиторията се осъществява предимно чрез кабелните и сателитните оператори, които осигуряват 80% покритие на населението. Доставчиците на медийните услуги са изцяло зависими от кабелните и сателитни оператори, тъй като те определят кои

телевизионни програми могат да стигнат до аудиторията. В близкото минало се извърши консолидация на този пазар, и в резултат се получи доста играчи със сериозна пазарна мощ. С тези пазарни играчи дългите и тежки преговори третира не толкова цената, а дали въобще една телевизионна програма да види бял свят.

От друга страна, всички знаем публично известният факт на укриването на абонатите, с цел допълнително намаляване на така или иначе ниската цена за търгуване на телевизионно съдържание, тъй като знаем, че абонатите влияят върху финансовите условия, на които се купуват телевизионните програми.

И още два проблема е развил този пазар. Това е затрудняването на преноса до аудиторията на телевизионните програми, в същото време телевизионните права на най-стойностните световни програми и събития често се закупуват от самите платформени оператори, които също вдигат цената на съдържанието с цел това съдържание да бъде ограничено само до абонатите на съответния платформен оператор и така той да създаде допълнителни пазарни предимства.

Другото, което сме забелязали в този пазар, е нисък процент на инвестиране обратно в телевизионно съдържание, и то е обяснимо заради ценовите войни, които се водят там, натиска върху телевизиите за все по-евтин продукт, който да бъде предоставян, и при нас идва като резултат нисък процент от приходите на кабелните и сателитните оператори. Това са пороци, които ние сме установили, съществуват в пазара на кабелните и сателитните оператори, и се надяваме, че тази нова платформа - ако се развие успешно и достигне добра пенетрация сред населението – може да бъде една добра алтернатива за достигане на качествено съдържание и да даде избор дори на нашата аудитория за по-добро качество на съдържанието. И в този аспект ние гледаме на цифровизацията. Но все още нямаме видимост как ще се развие преходът и дали този период, който остава до септември 2013 година, ще доведе до популяризиране достатъчно на услугата, до това населението да се подготви с устройства или нов телевизор, за да приеме сигнала. Надяваме се този преход да е успешен.

НИКОЛАЙ БАРЕКОВ, ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА “TV 7” и “ВВТ”

Мисля, че тук сме се събрали изключително и само приятели на цифровизацията, в това съм абсолютно убеден и смятам, че всички изказвания са изцяло в нейна полза. Смятам,

че разяснителната кампания за техническите параметри на този процес също е доста полезна. Мога да кажа, че за нас, като може би най-малката телевизия, включена в тази група от правоимащи телевизии, нещата – като цена – не са като за останалите, защото ние в момента имаме над 50% разпространение, ще получим доста по-сериозно, ще трябва да си платим малко повече, но това са наистина тънки сметки, защото цифровизацията е нова ера в медийната комуникация. И да се води някакъв спор в днешно време “за” и “против” цифровизацията малко ми прилича на онези времена на Стивънсън, когато е бил открит парният локомотив, да се спори той ли трябва да върви или коня с каруцата. Всички си спомняме времената със старите антени, които слагаме по керемиди, по покриви, по блокове, които хващаха две програми на изток, една на запад и една от Сърбия. В момента положението е същото за 25% от населението. Това не голям процент, който би застрашил по някакъв начин свободата на достъпа до информацията и до телевизионни канали.

Разбира се, няма неприятели на цифровизацията, има гласове, които звучат притеснено, гласове, които имат своите аргументи дали пък не избързваме с този процес? Аз съм подготвил кратка статистика.

17 държави от Европейския съюз вече са свършили тази работа и са се цифровизирали напълно, ако погледнете добре списъка с тези държави, там е примерно една Швеция, ще разберете, че това са страните с най-напреднал процес на свободата на словото и достъпът до информация. Има няколко балкански държави, които са на път да изпреварят България - Македония, Гърция, Сърбия. Сърбия тази година ще премине към пълна цифровизация.

Най-важното нещо, което цифровизацията носи на българските граждани, е свободата и правото на достъп до информация и до забавление, на най-ниска цена, да не кажа нулева. Не случайно европейският комисар и заместник-председател на ЕК Нели Крус, в една дискусия тук призова към бърза и незабавна цифровизация на българския телевизионен ефир. Това е единствената възможност, която би изчерпала тотално темата имат ли гражданите на България право и достъп до свободна информация.

Два основни аргумента чух днес тук.

Единият беше на президента, няма да се притеснявам да вляза в полемика с него, все пак има свобода на словото, той изрази притеснение, че може би този процес ще ни завари неподготвени. Бих напомнил на господин президента и на всички скептици, че ако чакахме да сме напълно подготвени, сигурно все още щяхме да бъдем в чакалнята на Европейския съюз. Но не сме – ние сме отдавна членове на тази организация, не влязохме съвсем подготвени, но спечелихме от това влизане.

Аргументът на колегата Каменаров от БНТ бе, че конкуренцията ще се повиши, че зрителят ще може сам да формира програмите. Ако е така, то това означава, че ние ще трябва да бъдем все по-добри на пазара, затова сме там, за да има свободна конкуренция. И ако дори има някакви съмнения в момента и в нас, и в зрителите, дали пазарът на телевизии е достатъчно конкурентен и достъпен до хората, аз мисля, че приключвайки процеса на цифровизация през 2013 година, ние ще успеем да отговорим на тези очаквания.

И още нещо по темата с готовността.

Шест месеца има преходен период, в който ще се излъчва и аналогов, и цифров сигнал. Аз мисля, че това е достатъчно голям период от време, за да могат всички нередности, които ще се появят по трасето, да бъдат отстранени.

В заключение искам да кажа, че и като журналист, и като представител на мениджмънта в този бизнес, аз съм “за” пълната, бърза и навременна цифровизация на българския аналогов ефир.

МАГДАЛЕНА ГЕОРГИЕВА, ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА КАБЕЛНИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ОПЕРАТОРИ

Излиза, че аз съм човекът, който взема думата, за да обедини и обобщи становището на онзи грандиозен процент – 80% от всички останали оператори – които предоставят достъп до телевизионно съдържание.

Предстоящата цифровизация, освен че дава много отговори, на много дълго поставяни въпроси, поставя и нови въпроси.

Един от тях – цифровизацията представлява едно ново поле за сблъсък, и то не само на технологичния пазар, който, в качеството си на изпълнителен директор на БАККО, част от него аз представлявам.

Новоприетият план за цифровизация, според нас, съдържа определени нюанси на неприемлива държавна политика. За нас е неприемливо в един план, в който се въвежда наземно цифрово телевизионно разпръскване, да си постави основна цел това да е алтернатива на приемането на спътникови и кабелни мрежи по очертаните в самия план показатели. Тези показатели са цената, атрактивността на програмите, допълнителните услуги и мобилно приемане в сгради.

От друга страна, по отношение на взаимоотношенията между доставчиците на медийни услуги и предприятията, отново държавата доста фриволено доразвива процедури, съдържащи се в законови текстове.

Новоприетият чл. 49в, ал. 4 от ЗЕС, който част от мултиплекс операторите приемат като гаранция за нормално ценообразуване, всъщност съдържа процедура, която свободно доразвива закона, създавайки определен критерий как да се развиват процедурите за спорове между доставчиците на линейно медийно съдържание и предприятието, което осъществява техническият, цифровият пренос. От сега държавата казва, че цената за наземно цифрово радиоразпръскване трябва да е поне равна или по-ниска от тази за заплащането за наземно аналогово радиоразпръскване. Това е приемливо, но приемливо е и да се спазва принципа за равно третиране на телевизионните оператори, като се запази ефективната конкуренция между тях..

Но неприемлива е намесата на държавата в останалия технологичен пазар, а това се случва с приетия план за цифровизация. В Плана се приема, че програмите, които имат вече издадени разрешения за ползване на радиочестотния спектър в неговия цифров вариант, могат да се разпространяват едновременно и в непроменен вид чрез кабел, сателит или друга технологична платформа. Да, могат - при запазване, обаче, на условията, приложими за разпространението им, включително и по отношение на позициониране и уговорено възнаграждение. Това касае всички останали 80%.

В Плана, с който държавата въвежда цифровизацията, тя казва как N-на брой търговски дружества и още толкова телевизии да уреждат търговски отношения занапред. Проблемите, които тази концепция поражда, са много.

От една страна съществува сериозна опасност за дисбаланс по отношение на конкурентните технологични оператори – това са всички кабелни, сателитни, IPTV оператори, които ще предоставят същите телевизионни програми, като заедно с това ще дължат възнаграждение за това, отново на същите телевизионни програми, които пък, по силата на въведения План, ще дължат възнаграждение на друг пряк техен конкурент. За нас това е една от основните спънки, които дават очевиден пример за държавна помощ спрямо една технология и поставянето на останалите в неравнопоставена позиция. И това е една от формите, чрез които останалият технологичен сектор изразява своята увереност, че като цяло дигитализацията е добре замислена, но Плана, чрез който тя ще се реализира, и конкретните стъпки, няма да доведат до добри резултати.

Как държавата ще осигурява прехода от наземно аналогово към наземно цифрово разпръскване и въпроса с оборудването? Тук останалите алтернативни оператори също имат своето несъгласие.

Да, отчитаме принципа на технологична неутралност, и държавата казва, че ще има своята намеса в предоставянето на такова оборудване, което да позволява и приемането на цифрово сателитно и на цифрово кабелно телевизионно разпространение. Това е единственото изречение, което дава гаранция или поне споменава принципа на технологична неутралност в целия План. Но не е отчетено предложението на БАККО, което сме направили в две последователни становища, да бъдат въведени ясни и прозрачни критерии, по които ще бъдат избрани бенефициентите на помощите, както и техническите изисквания към това оборудване. Това също ние съзираме като един от аргументите, за да твърдим, че държавна помощ е налице.

И още форми на държавна помощ съзираме в Плана. В него все така стои възможността за предоставяне на крайно устройство за приемане на цифрова наземна телевизия на потребители, които вече имат достъп до кабелна и сателитна телевизия. Няколко пъти беше споменат процентът – 20-25% са хората, които днес разчитат на достъп до телевизионно съдържание единствено ефирно. Само че държавата е записала в Плана си, че се стреми цифровите наземни потребители да стигнат до 30%.

Интересно от къде ще бъдат взети те. Очевидно – от останалите 80%.

Практически в това виждаме пряко вмешателство в пазара на разпространение на пазара на медийно съдържание, което дава на операторите, като осъществяват наземно цифрово телевизионно разпръскване сериозно конкурентно предимство. Тъкмо съгласно принципа на технологична неутралност държавата не би следвало да дискриминира телевизиите, разпространявани по кабел и сателит спрямо тези, които се разпространяват само наземно. И би следвало да предостави на потребителите възможността те самите да изберат оборудването, за което ще получат помощ. Такава възможност отсъства. Алтернативното оборудване, чието предоставяне на социално слаби граждани ще бъде финансирано от държавата, би трябвало да позволява получаването както на наземни, така и на кабелно и сателитно разпространявани телевизионни програми, според нас.

По въпроса за информационната кампания - аз държа на критичния поглед върху нея. Тя се заплаща със средства от държавния бюджет, и целта ѝ не бива да бъде рекламиране на DVB-T, а още по-малко за сметка на останалите технологични платформи.

Недопустимо е в рекламната кампания да се да посочват предимствата на една технология пред друга, тъй като това би било сравнителна реклама, която е изрично забранена от чл. 32 от ЗЗК.

Доколкото цифровизацията е сложен процес, чието разяснение неминуемо включва сложна терминология, е необходимо потребителите ясно да разберат, че нови устройства или телевизори ще са им необходими само, ако не ползват такива предоставени им от техните кабелни, сателитни или IPTV оператори.

Необходим ли ни е орган по цифровизацията?

Съществува необходимост от гаранции за правилното му функциониране - заинтересованите страни също да бъдат включени в този орган. Това, разбира се, са обществените радио- и телевизионни оператори, но и търговските такива; предприятията, които изграждат мрежите за осъществяване на наземно цифрово радиоразпръскване; представителна организация – като БАККО - на останалата част от сектора, предоставящ телевизионно съдържание на крайни потребители. Това ще е гаранция, че този орган няма да взема еднозначни решения, а ще се е съобразил с всички участници в пазара.

И един въпрос, който досега не е поставян, а е изключително важен. Въпросът за готовността на държавата законодателно да реши въпроса с авторските права в условия на успешно функциониращ процес на цифровизация? В условия на simulcast - едновременно наземно аналогово и наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване - това е момент, който никой закон все още не урежда.

Има и необходимост от тотално преосмисляне на принципите, заложи в Закона за авторското право и сродните му права, защото той е създаден в една категорично аналогова, и технологично неразнообразна среда. Той самият не е готов за бъдещо разнообразие от казуси, които ще поднесе цифровизацията.

Изготвила: Диляна Кирковска

Снимки: Атанас Куцев.